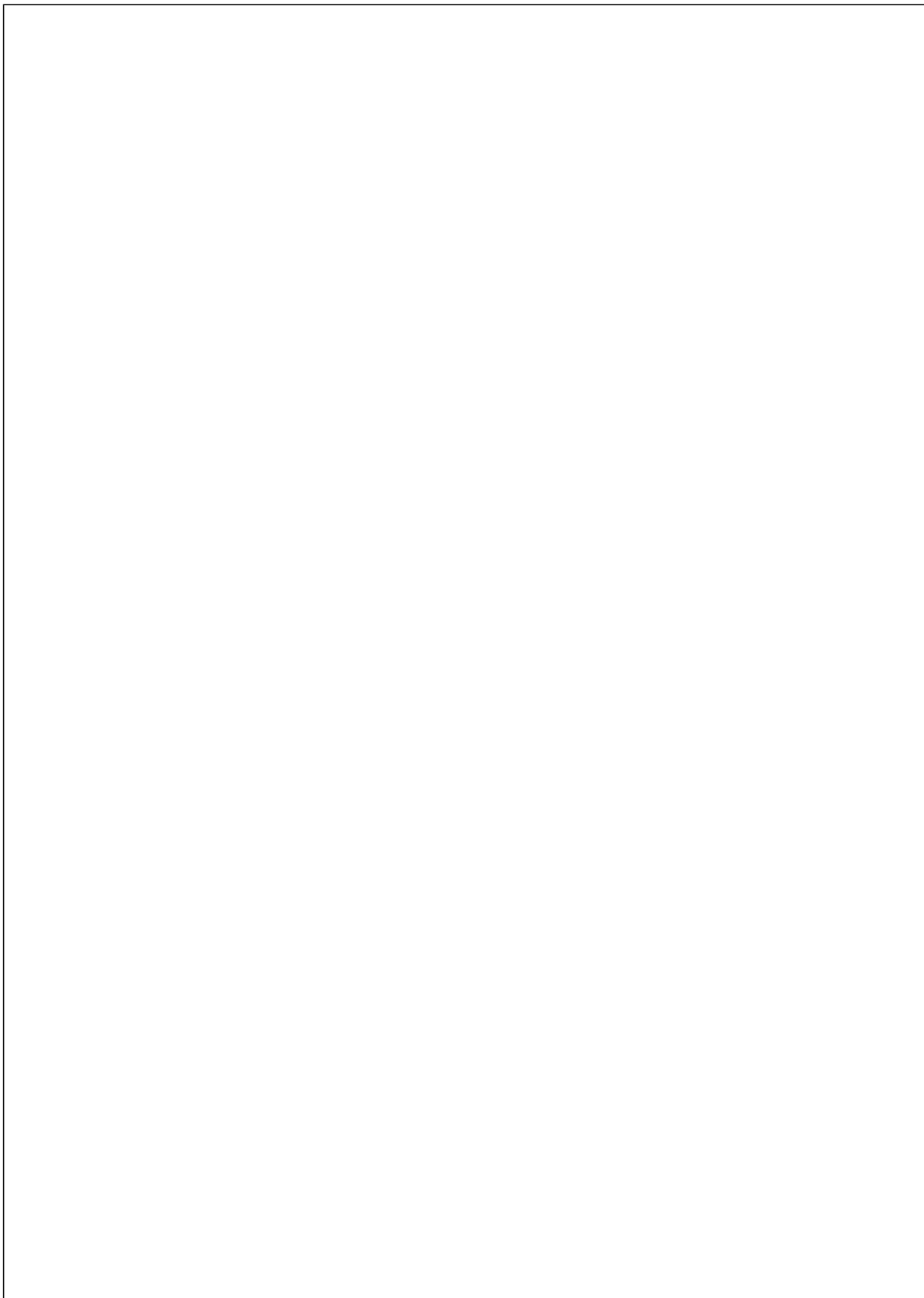

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/194742,Kapitan-Tadeusz-Starzynski-bohaterem-kolejnej-odslony-projektu-Archiwum-IPN-Hist.html>
27.02.2026, 23:38

[Następny](#)

[Powrót](#)

Kapitan Tadeusz Starzyński bohaterem kolejnej odsłony projektu Archiwum IPN „Historia w artefaktach zapisana”

15 grudnia 2023 r. w Izbie Pamięci Strzelecka 8 w Warszawie odbyło się spotkanie inauguracyjne kolejną odsłonę projektu wystawienniczo-edukacyjnego Archiwum IPN „Historia w artefaktach zapisana”.

15.12.2023

Bohaterem otwartej w piątek wystawy jest kapitan Tadeusz Starzyński – oficer Policji Państwowej II RP, cichociemny, oficer Oddziału II Komendy Głównej AK, po wojnie represjonowany i skazany przez komunistów na wieloletnie więzienie. Odwiedzający Izbę Pamięci Strzelecka 8 będą mogli zobaczyć wyjątkowe artefakty z przechowywanej w Archiwum IPN kolekcji pamiątek po kapitanie – m.in. rodowy sygnet z herbem „Ślepowron”, odznakę pracownika Policji Państwowej II RP i dziennik spisywany od 1939 r.

W nawiązaniu do zbliżających się świąt Bożego Narodzenia na ekspozycji znalazł się również opłatek, którym Tadeusz Starzyński symbolicznie dzielił się z bliskimi podczas wojennej rozłąki.

Inauguracja aktualnej odsłony projektu „Historia w artefaktach zapisana” miała wyjątkowy charakter, gdyż mieliśmy zaszczyt gościć na niej najbliższą rodzinę naszego bohatera.

Wyjątkowych gości spotkania oraz uczniów Niepublicznego Liceum nr 2 im. Janusza Korczaka w Warszawie powitała dr Marta Milewska, kierownik Izby Pamięci Strzelecka 8, która podkreśliła wyjątkowość i autentyzm miejsca, w którym prezentowana jest wystawa.

O celach projektu „Historia w artefaktach zapisana” i bohaterach kolejnych jego edycji opowiedziała Magdalena Mołczanowska, naczelnik Wydziału Badań i Edukacji Archiwalnej z Archiwum IPN.

Losy Tadeusza Starzyńskiego i historię pozyskania do zbiorów Archiwum IPN pamiątek o nim, przedstawił Grzegorz Trzyna, naczelnik Wydziału Zarządzania Zasobem Archiwalnym (AIPN), autor wystawy planszowej i broszury biograficznej kapitana.

Następnie uczniowie Niepublicznego Liceum nr 2 im. Janusza Korczaka w Warszawie obejrżeli przygotowaną przez Archiwum IPN ekspozycję i wzięli udział w prowadzonej przez Rafała Borkowskiego z Izby Pamięci Strzelecka 8 lekcji archiwalnej poświęconej symbolom wykorzystywanym w heraldyce oraz odznakom i odznaczeniom. Na zakończenie uczniowie zwiedzili historyczne wnętrza Izby Pamięci Strzelecka 8.

Ekspozycja dotycząca kapitana Tadeusza Starzyńskiego dostępna będzie dla zwiedzających do końca stycznia 2024 r.

* * *

[„Historia w artefaktach zapisana”](#) to projekt Archiwum IPN, którego założeniem jest popularyzacja wyjątkowych przedmiotów przechowywanych w zasobie AIPN, przypomnienie losów

osób, do których należały, oraz zachęcenie nauczycieli do wykorzystywania artefaktów jako źródeł do nauczania historii.

W ramach projektu Archiwum prezentuje na wystawach przedmioty znajdujące się w zbiorach Instytutu Pamięci Narodowej i dokumenty dotyczące ich właścicieli. Ekspozycjom towarzyszy oferta lekcji archiwalnych dla szkół średnich i klas 7-8 szkół podstawowych.

Pierwsza edycja projektu realizowana jest we współpracy z Izbą Pamięci Strzelecka 8.

Dotychczas w ramach projektu prezentowane były: ryngrafy należące do płk. Jerzego Brońskiego i pieczęć Komendy Powiatu NZW krypt. „Wisła” używana przez st. sierż. Mieczysława Dziemieszkiewicza „Roja”. Na kolejnej wystawie zobaczyć będzie można artefakty i dokumenty związane z Marią Marynowską.

Zapraszamy do odwiedzenia ekspozycji i udziału w lekcjach archiwalnych. Zgłoszenia na lekcje prosimy przysyłać na adres: strzelecka8.warszawa@ipn.gov.pl.

* * *

Kapitan Tadeusz Starzyński urodził się w 1903 roku. Ukończył prawo na Uniwersytecie Wileńskim i w 1925 r. rozpoczął pracę w Policji Państwowej. Wcześniej, w czasie wojny polsko-bolszewickiej, zgłosił się jako ochotnik do piechoty i walczył na froncie litewsko-białoruskim. W 1926 r. ożenił się z Marią Parowską, z którą miał dwoje dzieci: Andrzeja i Jadwigę. Wykładał prawo w Szkole Policji Państwowej w Mostach Wielkich. Po kolejnych awansach przeniósł się w 1936 r. do Warszawy. W stolicy pełnił służbę w Urzędzie Śledczym Komendy Wojewódzkiej PP. We wrześniu 1939 r. został zmobilizowany na stanowisku zastępcy naczelnika Urzędu Śledczego. Ewakuowany na tereny południowo-wschodnie II RP, 21 września przekroczył granicę z Węgrami, gdzie został internowany. Po przedostaniu się do Francji służył w 2. Dywizji Strzelców Pieszych. W czerwcu 1940 r. został przerzucony do Wielkiej Brytanii. Tam dostał przydział kolejno do: 4. a potem 1. Dywizjonu Pociągów Pancernych oraz I Kolumny Samochodów Sanitarnych. Na ochotnika zgłosił się do służby w kraju. Po konspiracyjnym szkoleniu, w grudniu 1942 r. zaprzysiężony został w Oddziale Specjalnym Sztabu Naczelnego Wodza. Został również instruktorem cichociemnych w zakresie ustawiania „legend” oraz zagadnień z zakresu organizacji władz bezpieczeństwa. Na początku 1944 r. Starzyńskiego przeniesiono do Głównej Bazy Przerzutowej w Brindisi we Włoszech. Otrzymał awans na porucznika. Jako oficer wywiadu oczekiwał na zrzut do kraju. Swoją skok bojowy wykonał w nocy z 8 na 9 kwietnia 1944 r. na placówkę odbiorczą w okolicach Dobieszyna, w ramach operacji lotniczej „Weller 7”. Po aklimatyzacji przydzielono go do Wydziału Kontrwywiadu i Bezpieczeństwa w Oddziale II KG AK. W konspiracji działał jako Tadeusz Parowski, używał też pseudonimów: „Ślepowron”, „Narcyz” oraz „Gzysm”. Podczas powstania warszawskiego pozostawał w dyspozycji dowódcy Wydziału, a po kapitulacji miał odpowiadać za zabezpieczenie dokumentów kontrwywiadu.

W marcu 1945 r. rozpoczął pracę w Ministerstwie Poczty i Telegrafów na stanowisku radcy. Najpewniej pozostawał w kontaktach konspiracyjnych z Delegaturą Sił Zbrojnych na Kraj i WiN-em. 26 listopada 1945 r. został aresztowany przez UB. Trafił do więzienia na Rakowieckiej. Poddany brutalnym przesłuchaniom, próbował popełnić samobójstwo. Na rozprawę jako świadków powołano aresztowanych również w 1945 r. Kazimierza Leskiego oraz Bolesława Jackiewicza. Akt oskarżenia z 30 lipca 1946 r. przedstawiał mu zarzuty: udziału w „nielegalnych związkach Armia Krajowa - Delegatura Sił Zbrojnych i Wolność i Niezawisłość” celem „usunięcia przemocą ustanowionych organów Władzy Zwierzchniej Narodu”; prowadzenia wywiadu na terenie

Ministerstwa Poczty i Telegrafów; kontaktu z oficerem brytyjskiego wywiadu; bezprawnego posiadania broni palnej; „używania za autentyczne podrobionych dokumentów na zmyślane nazwisko Parowski Tadeusz”. Wyrok zmieniano mu wielokrotnie. We wrześniu 1946 r. Wojskowy Sąd Rejonowy skazał go na 15 lat więzienia. W listopadzie 1947 r. po apelacji prokuratora skazano Starzyńskiego na karę śmierci. Ostatecznie w kwietniu 1948 r. WSR wydał wyrok skazujący na 15 lat. W styczniu 1955 r. Starzyńskiego zwolniono z więzienia ze względu na jego stan zdrowia. Stosowane podczas przesłuchań tortury, a następnie nieprofesjonalnie przeprowadzane w więziennych warunkach operacje doprowadziły go do trwałego kalectwa. W 1958 roku Najwyższy Sąd Wojskowy uchylił wszystkie poprzednio zapadłe wyroki. Rok później otrzymał rentę wojskową. Ze względu na jej niską kwotę oraz wstrzymywanie jej wypłat z powodu podjęcia dodatkowej pracy odwoływał się do Najwyższego Sądu Wojskowego, domagając się odszkodowania. Sąd oddalił jego żądania. Tadeusz Starzyński zmarł 26 kwietnia 1970 r. Spoczywa na Starych Powązkach wraz z żoną, synem i córką.

W maju 2017 roku, w ramach projektu [Archiwum Pełne Pamięci](#), Instytut Pamięci Narodowej pozyskał cenne pamiątki po Tadeuszu Starzyńskim. Dokumenty, odkryte w domu rodziny Milligan, z którą Starzyński przyjaźnił się podczas pobytu w Szkocji, przekazała Heather Milligan z Edynburga. W 2018 r. Archiwum IPN przygotowało wystawę dokumentów z kolekcji Tadeusza Starzyńskiego, która prezentowana była w Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL.

Towarzyszyła jej wystawa planszowa oraz broszura edukacyjna przybliżająca postać kapitana Starzyńskiego ([pobierz](#))

- [Więcej o komisarzu Tadeuszu Starzyńskim](#)
- [Powrót Kapitana - Tadeusz Starzyński \(1903-1970\)](#)
- [Odśloniecie tablicy pamiątkowej poświęconej Tadeuszowi Starzyńskiemu](#)
- [„Patron” - Tadeusz Starzyński 1903-1970 - etiuda filmowa](#)

Zdjęcie legitymacyjne Tadeusza Starzyńskiego, lata 30. XX w.
AIPN (IPN BU 3571/14)

Rodowy sygnet Tadeusza Starzyńskiego.
AIPN (IPN BU 3571/28)

Zdjęcie Tadeusza Starzyńskiego z okresu służby w Polskich Siłach Zbrojnych. AIPN (IPN BU 3571/16)

[Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej](#) posiada w swoich zbiorach, poza dokumentacją papierową i audiowizualną, także różnego rodzaju przedmioty (artefakty), będące świadectwem historii i losów osób, do których należały. Wśród nich znajdziemy mundury, odznaczenia, pieczęcie, odznaki, a także przedmioty mniej oczywiste w kontekście archiwum – ryngrafy, artefakty o charakterze religijnym (medaliki, obrazki), łuski po pociskach bądź przedmioty codziennego użytku. Do zbiorów Archiwum IPN trafiły w różny sposób. Zostały przekazane z archiwów zobowiązanych do tego ustawowo, jako materiały zgromadzone przez komunistyczne organy bezpieczeństwa państwa, bądź przez osoby prywatne czy organizacje społeczne, m.in. w ramach projektu [Archiwum Pełne Pamięci](#). W pierwszym przypadku przedmioty te stanowiły tzw. depozyty Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego. Zarekwirowane osobom więzionym lub zamordowanym przez funkcjonariuszy komunistycznego aparatu represji były dowodami w sprawach sądowych przeciwko osobom zaangażowanym w działalność antykomunistyczną.

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Relacja